

Πρεβεζάνικα Χρονικά

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 57-58 (2021)

Αλεξάκης Βλαχόπουλος ή Συκάς. Ο οπλαρχηγός (Νικόπολη) 1778 ή 1780 - Αθήνα (1865)

Ιωάννης Δ. Ακρίβης

doi: [10.12681/prch.36428](https://doi.org/10.12681/prch.36428)

Copyright © 2021, Ιωάννης Δ. Ακρίβης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ακρίβης Ι. Δ. (2024). Αλεξάκης Βλαχόπουλος ή Συκάς. Ο οπλαρχηγός (Νικόπολη) 1778 ή 1780 - Αθήνα (1865). *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, 199-208. <https://doi.org/10.12681/prch.36428>

Ιωάννης Δ. ΑΚΡΙΒΗΣ

*Αλεξάκης Βλαχοπούλος ή Συκάς. Ο οπλαρχηγός
(Νικόπολη¹ 1778 ή 1780 – Αθήνα 1865)*

Στη δυτική έξοδο της πόλεώς μας, κάθετα προς την οδό Επτανήσου, σχεδόν απέναντι από τη συμβολή της τελευταίας με την οδό Κίτσου Τζαβέλα, προφανώς όχι τυχαία, με κατεύθυνση προς Παντοκράτορα, υπάρχει η οδός Αλεξάκη Βλαχοπούλου. Όλοι μας γνωρίζουμε τον ήρωα του Αγώνα Κίτσο Τζαβέλα, όπως και όλους τους Σουλιώτες αγωνιστές. Πολλές φορές όμως αναρωτήθηκα, πόσοι από μας γνωρίζουμε τον Αλεξάκη;

Με την ευκαιρία, λοιπόν, των διακοσίων ετών από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, θεωρώ ότι πρέπει να αναφερθούν, σχετικά, λίγα λόγια, όπως αυτά προκύπτουν από ιστορικά κείμενα, είτε της εποχής εκείνης είτε και μεταγενέστερα.

Δεν είμαι ιστορικός, «κάνω μια δουλειά που δεν μαθαίνεται ποτέ», έμαθα όμως να αποφεύγω την πλάνη και την υπερβολή. Ως εξ αυτών, όσα περιέχονται σε τούτο το σημείωμα είναι συνοπτικά, ώστε να δοθεί όσο το δυνατόν πιο αδρά η φυσιογνωμία του ανδρός, και προέρχονται, όπως προαναφέρθηκε, από έγκυρες ιστορικές πηγές, στις οποίες και παραπέμπω. Αρκετά από τα στοιχεία αυτά διασταυρώνονται από περισσότερες πηγές.

Η πανδημία με το γενικό απαγορευτικό, μου εξασφάλισε τον χρόνο για την προκειμένη έρευνα, με αφετηρία τη μελέτη της τετράτομης *Ιστορίας της Ελληνικής Επανάστασεως* του Σπ. Τρικούπη. Ουδέν κακόν αμιγές καλού. Άλλωστε, η ενασχόληση με την Ιστορία αποτελεί πάντα ευχαρίστηση. «Ὁλβιος ὄστις τῆς ἱστορίας ἔσχε μάθησιν».

Ιωάννης Δ. Ακρίβης
Μάρτιος 2021

¹ Η περιοχή της Αρχαίας Νικοπόλεως αποτελούσε, παραδοσιακά, λιβάδια των Σαρακατσαναίων, μεταξύ των οποίων ήταν και οι Ακριβαίοι, έως τις απαλλοτριώσεις του Μεσοπολέμου, μετά την εγκατάσταση των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής, οπότε και δημιουργήθηκε ο σύγχρονος οικισμός Νικόπολη.

ΕΙΚΟΝΑ 1: Αλεξάκης
Βλαχόπουλος
Φωτογραφία
του F. Neumayer,
1864 περίπου
(Φωτογραφικό
αρχείο ΕΛΙΑ – ΜΙΕΤ,
αρχείο οικογένειας
Δράκου)

Ο Αλεξίος –γνωστότερος ως Αλεξάκης– Βλαχόπουλος γεννήθηκε στη Νικόπολη, το 1780 (ή το 1778), από αρματωλική οικογένεια, η οποία κυριαρχεί, από τα μέσα του 18ου αιώνα, στο Αρματωλικό του Καρπενησίου με το επώνυμο Συκάδες, ενώ αργότερα μετονομάζονται Βλαχόπουλοι, με πρώτον τον αδελφό του πατέρα του Αλεξάκη, Γεώργιο Βλάχο ή Βλαχογιώργο.² Είναι Σαρακατσαναίοι τσελιγκάδες από τα «Βλαχοχώρια»³ της περιοχής Καρπενησίου, συγγενείς των Κατσαντωναίων.⁴ Οι Συκάδες μεταπηδούν από τη θέση του αρματωλού στην αντίστοιχη του κλέφτη, όπως κατά κανόνα συνέβαινε στη Στερεά, οπότε η φυγή από την περιοχή προς τις εκτός οθωμανικής κυριαρχίας περιοχές, όπως είναι τότε η Πρέβεζα, έρχεται ως αναγκαία συνέπεια.

Γενάρχη της οικογένειας ήταν ο γέρο-Συκάς, αρματωλός του Καρπενησίου,⁵ ο οποίος είχε πέντε γιους, μεταξύ των οποίων και ο Δήμος,⁶ γιος του οποίου ήταν και ο Νίκος Συκάς, αρματωλός και ο ίδιος του Βλοχού –περιοχής της Αιτωλίας, η οποία παλαιότερα ανήκε στο Αρματωλικό του Καρπενησίου– και γιος αυτού ο Αλεξάκης, γνωστός πλέον ως Βλαχόπουλος.

Ο Αλεξάκης δημιουργεί οικογένεια με τη σύζυγό του Αναστασία, με την οποία αποκτά έναν γιο και δύο θυγατέρες.⁷ Είναι «μορφωμένος και αγγλομαθής» και καταλαμβάνει σημαντικά αξιώματα τόσο κατά την Επανάσταση όσο και στο νεοελληνικό κράτος.⁸ Διδάχθηκε τα πρώτα του γράμματα στα Ιωάννινα, ενώ αργότερα, αφού ετράπη στην αρματωλική ζωή, αναγκάστηκε από τις απηνείς διώξεις του Αλή πασά να καταφύγει στην Κέρκυρα με τον αδερφό του Κωνσταντίνο και άλλους,⁹

² ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 251· ΚΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 29, 109 σημ. 1, 110 σημ. 5.

³ Τα «Βλαχοχώρια» βρίσκονται ανατολικά του Καρπενησιώτη ποταμού (περιλαμβανομένου του Καρπενησίου), με κύρια παραγωγική δραστηριότητα την κτηνοτροφία – με συγκροτημένα τσελιγκάτα. Βλ. ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 107, 108. Ο Γάλλος λόγιος και περιηγητής Εντμόντ Αμπου αναφέρει ότι «στα ελληνικά, ο Βλάχος και ο βοσκός δηλώνονται με την ίδια λέξη», βλ. ΑΜΠΟΥ 2017, 77.

⁴ ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 250· ΚΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 112 και σημ. 1, 2.

⁵ ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 250, 252· ΚΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 113, 114, 115.

⁶ Ο μόνος από τα πέντε αδέρφια που παντρεύεται και αποκτά οικογένεια, ενώ οι λοιποί αφοσιώνονται στο Αρματωλικό, βλ. ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 250.

⁷ Ο γιος του Αλεξάκη στην από 14.6.1865 χειρόγραφη αίτηση της μητέρας του προς την επί των Θυσιών και των Εκδουλεύσεων του Ιερού Αγώνος Επιτροπή υπογράφει ως ΠΑΒλαχόπουλος. Βλ. ΒΟΥΡΑΙΩΤΗΣ & ΠΕΤΡΩΝΩΤΗΣ 2010, 163, εικ. 10. Το πρωτότυπο έγγραφο, υπ' αριθ. 17592, απόκειται στο Αρχείο Αγωνιστών της Εθνικής Βιβλιοθήκης, στον φάκελο Αλεξάκη Βλαχοπούλου.

⁸ ΓΚΙΟΛΙΑΣ 1999, 252· ΦΙΛΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 3, 342.

⁹ Ο Κωνσταντίνος Βλαχόπουλος γεννήθηκε στη Νικόπολη, το 1789, έγινε αρματωλός και οπλαρχηγός της Επανάστασης του 1821, και ήταν συμπολεμιστής του αδελφού του, Αλεξάκη. Μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, προήχθη, το 1825, στον βαθμό της «Στρατηγίας», μετέχει της Φρουράς του Μεσολογγίου, κατά τη δεύτερη πολιορκία, ως ένας εκ των Σωματάρχων αυτής, το 1826-1827 είναι πληρεξούσιος της Γ' Εθνοσυνελεύσεως, εν συνεχεία δε, ως στρατιωτικός, έφθασε μέχρι τον βαθμό του αντιστρατήγου και απετέλεσε τον πρώτο Έλληνα αρχηγό της Ελληνικής Χωροφυλακής. Ο αδερφός τους Δήμος προήχθη, το 1824, εις υποχιλιάρχη και το 1825 εις τον βαθμό

όπου κατατάχθηκε, όπως και ο αδερφός του, ως βαθμοφόρος στο πρώτο Αγγλικό Σύνταγμα των Ελλήνων εθελοντών, με το οποίο έλαβε μέρος σε διάφορες πολεμικές επιχειρήσεις, παραμένοντας σε αυτό και μετά το τέλος των Ναπολεόντειων Πολέμων, επί τετραετία, ενώ επιστρέφοντας στην Πρέβεζα μνήθηκε, το 1819, από τον αδερφό του Δήμο, ο οποίος είχε μνηθεί το προηγούμενο έτος στο Καρπενήσι, στα της Φιλικής Εταιρείας και έγινε «σπουδαίος απόστολος» αυτής.¹⁰

Επανήλθε στην ιδιαίτερή του πατρίδα το 1820 και ανακηρύχθηκε καπετάνιος και αρματωλός της επαρχίας Βλοχού· το επόμενο έτος (1821) ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης προσφέροντας κατά τη διάρκεια του Αγώνα πολλές και σπουδαίες υπηρεσίες ως στρατιωτικός και πολιτικός άνδρας της επαναστατικής περιόδου και της εποχής της Α΄ Δυναστείας.¹¹

Κατά το 1821, ως οπλαρχηγός της επαρχίας Βλοχού, δεν έπαυε, αφ' ότου εξερράγη η Επανάσταση στην Πελοπόννησο, να ερεθίζει, μυστικά, με αδιάκοπες «υπενέργειες» τους οπλαρχηγούς και προεστούς της περιοχής να «σχίσουν το προσωπίο» και να αρχίσουν τον Αγώνα. Όταν είδε ότι δεν μπορούσε να παραλάβει την οικογένειά του από την Πρέβεζα, έκρινε ότι δεν έπρεπε να βραδύνει πλέον και ύψωσε τη σημαία της ανεξαρτησίας της Πατρίδας «θυσιάζοντας» και την οικογένειά του και το Αρματωλίκι.¹²

Μετά την είσοδο του Μακρή, με τον οποίο φαίνεται να συνεργάζεται στενά, στο Μεσολόγγι και το Αιτωλικό, αποφασίσθηκε από τους οπλαρχηγούς η είσοδος στο Αγρίνιο και ορίσθηκε ως ημέρα της εκστρατείας η 28η Μαΐου 1821. Το Αγρίνιο είχε για τη Δυτική Ελλάδα την ίδια σημασία που είχε και η Τρίπολη για την Πελοπόννησο. Διέφεραν όμως τα δύο αυτά κέντρα, της Πελοποννήσου και της Δυτικής Στερεάς, καθ' όσον το πρώτο ήταν ενισχυμένο με τείχισμα, τηλεβόλα και πολύ στρατό, ενώ το δεύτερο δεν είχε τέτοια μέσα άμυνας.

Ανάμεσα στον Αχελώο και τον Εύηνο, το Αγρίνιο κατοικείται από πλούσιους Τούρκους, περί τις εξακόσιες τριάντα οικογένειες, ενώ ήδη είχαν προσφύγει εκεί και Τούρκοι του Μεσολογγίου και του Αιτωλικού. Κάθε διώροφη και τριώροφη τουρκική κατοικία της πόλεως περιβαλλόταν από διπλό ή τριπλό περιτείχισμα, ήταν δηλαδή κάτι σαν μικρό φρούριο, αλλά δεν υπήρχε επαφή μεταξύ τους· με δύο και τρεις αυλόθυρες και μία στο εσωτερικό του περιτειχίσματος, ήταν ένα μοναδικό φαινόμενο σε όλη την Ελλάδα που φανέρωνε την αγριώτατη τυραννική κατάσταση αλλά και τους φόβους των Τούρκων που ήταν περικυκλωμένοι από λαό που δεν είχε χάσει εντελώς ούτε την ιδιοσυγκρασία του, ούτε τον έρωτα προς την ελευθερία, ούτε τη γενναιότητα της καρδιάς και την οπλοφορία –οι Ακαρνάνες ήταν

της «Αντιστρατηγίας». Βλ. *ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΤΕΝΕΣΙΑΣ*, τ. 2, 340· τ. 3, 287, 376· τ. 7, 286· ΜΙΧΟΣ 1883, 93.

¹⁰ ΦΙΑΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 1, 389· ΑΣΠΡΕΑΣ ³1962.

¹¹ ΑΣΠΡΕΑΣ ³1962.

¹² ΚΛΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 114.

γνωστοί ως σιδηροφόροι από την Αρχαιότητα, Το κέντρο αυτό το υπερασπίζονταν Τούρκοι και Αλβανοί μαχητές, εντόπιοι και ξένοι, με δερβέναγα και μουτεσελίμη (με στρατιωτική και πολιτική δικαιοδοσία) τον Τουρκαλβανό Νούρκα Σερβάνη, ενώ ήδη είχε προσέλθει εκεί και ο δερβέναγας Ταχήρ Παπούλιας.¹³

Συνενομημένος με τους εγκριτότερους των Ελλήνων της πόλεως, με τους οποίους διατηρούσε μυστική αλληλογραφία, ο Βλαχόπουλος με δύναμη 500 ανδρών από την επαρχία του και μαζί με άλλους υπό τον Τσόγκα (με τον οποίο είχαν κοινές ρίζες), πριν ξημερώσει εισήλθε πρώτος στο Αγρίνιο από το παλαιοφρούριο, πάνω από την πόλη. Ταυτόχρονα, από άλλο σημείο, εισήλθε ο Μακρής, οπλαρχηγός του Ζυγού, με τους δικούς του άνδρες. Τα δύο σώματα εισήλθαν κραυγάζοντας και αλαλάζοντας, για να προκαλέσουν τρόμο στους Τούρκους και Αλβανούς πολεμιστές, οι οποίοι, υπό τους Νούρκα Σερβάνη και Ταχήρ Παπούλια, υπερέβαιναν τους χίλιους και επέδειξαν τόσο θάρρος, ώστε ετοιμάσθηκαν για έξοδο. Μάλιστα, επειδή οι Τούρκοι γιόρταζαν το ραμαζάνι, με την είσοδό τους στο Αγρίνιο οι Έλληνες βρήκαν στρωμένα τα τραπέζια με τα έτοιμα φαγητά τους, τα οποία «ετίμησαν» δεόντως.

Δεν άργησαν να ακουσθούν και τα όπλα των σωμάτων υπό τους οπλαρχηγούς Σαδήμα και Γρίβα, οπότε οι Τούρκοι ζήτησαν συνεννοήσεις, με σκοπό να πείσουν τους επιτιθεμένους να αποχωρήσουν, πρόταση η οποία βεβαίως δεν έγινε δεκτή, με συνέπεια τη συνέχιση της μάχης και μάλιστα με μεγαλύτερη σφοδρότητα, επί τετραήμερο. Κατά τις ημέρες εκείνες προσήλθαν στο Αγρίνιο και άλλοι οπλαρχηγοί με τις δυνάμεις τους, τόσο από το Ξηρόμερο, μεταξύ των οποίων οι Γιώτης και Γιωργάκης Βαρνακιώτης, όσο και από τον Βάλτο, ώστε στις 3 Ιουνίου οι επιτιθέμενοι έφτασαν τις τέσσερις χιλιάδες. Επανήλθαν οι Τούρκοι και Αλβανοί ζητώντας νέες διαπραγματεύσεις, με σκοπό να τους επιτραπεί να φύγουν, πρόταση την οποία δέχθηκαν οι οπλαρχηγοί, στους οποίους ήταν, βεβαίως, γνωστοί οι επικεφαλής των εχθρών.

Πολλοί από τους Έλληνες, μη ελεγχόμενοι από τους οπλαρχηγούς, προέβησαν σε λαφυραγωγίες και εκτελέσεις, τόσο Τούρκων όσο και Εβραίων καταλογίζοντας στους τελευταίους ευθύνες, διότι Εβραίοι ήταν αυτοί που περιέφεραν το σκήνωμα του Γρηγορίου του Ε' στους δρόμους της Κωνσταντινούπολεως.¹⁴ Οι οπλαρχηγοί παρέλαβαν κάποιους υπό την προστασία τους· ο Βλαχόπουλος πήρε τους Αλάμπεη και Ταχήρ Παπούλια, τους οποίους αντάλλαξε αργότερα με την οικογένειά του που εκρατείτο αιχμάλωτη στην Πρέβεζα.

Η επιτυχία στο Αγρίνιο έκαμε μεγάλη εντύπωση, «κρότον», όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, σ' όλη την Ελλάδα.¹⁵ Μετά την κατάληψη του Αγρινίου και την εγκατάσταση Αρχής, οι Έλληνες κατευθύνθηκαν, στις 16 Ιουνίου 182, προς το Ζαπάντι (Μεγάλη Χώρα), κωμόπολη βορειοδυτικά του Αγρινίου, όπου κατοικούσαν

¹³ ΦΙΛΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 3, 330, 338, 339.

¹⁴ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ ²1968, τ. 1, 261-268.

¹⁵ ΦΙΛΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 3, 343, 455.

μόνο Τούρκοι, με σκοπό να την καταλάβουν. Παρά το ολιγάριθμο των εκεί πολεμιστών, οι Τούρκοι προέβησαν σθεναρή αντίσταση και φάνηκε ότι νικούσαν, ώσπου ο Βλαχόπουλος, σκότωσε τον αρχηγό τους, Ιουσουφ Σουλεγκάραγα, διακρίνοντάς τον από τη χρυσή στολή του και στοχεύοντας εύστοχα, με αποτέλεσμα να προκληθεί σύγχυση μεταξύ των ανδρών του και να μεταβληθεί η κατάσταση υπέρ των Ελλήνων. Οι Τούρκοι ζήτησαν συμβιβασμό «με ασφάλεια τιμής και ζωής» και παρέδωσαν τα όπλα.¹⁶

Πολλά εξαρτώνται από την αξιότητα του αρχηγού, και μάλιστα σε περιστάσεις πολέμου. Δεν είναι το μοναδικό παράδειγμα στην Ιστορία. Από λέοντες που ήταν οι Τούρκοι του Ζαπαντίου, όσο ζούσε ο Σουλεγκάραγας, μεταβλήθηκαν αμέσως σε «λαγούς», μόλις εξέλιπε ο αρχηγός τους.¹⁷ Και η δημοτική Μούσα τραγούδησε:

*Σ' όλον τον κόσμο ξαστεριά, σ' όλον τον κόσμο ήλιος,
και στο Ζαπαντοβράχωρο, μαύρος καπνός κι αντάρα.
Καπεταναίοι το 'καιαν, Τσόγκας και Αλεξάκης.*

Ο Βλαχόπουλος, ένα χρόνο αργότερα, μετέχει και στη μάχη του Πέτα, όπου, ως γνωστόν, μάχονται και πολλοί φιλέλληνες. Γνωρίζοντας καλά την τακτική τόσο του τακτικού στρατού όσο και των ατάκτων απευθύνθηκε προς αυτούς διά του Ιταλού αξιωματικού Ταρέλλα προτρέποντάς τους να οργανώσουν προμαχώνες. Ο Ταρέλλα του απάντησε: «Ηξεύρομεν και ημείς να πολεμώμεν».¹⁸

Επίσης μετείχε με πολλούς άλλους οπλαρχηγούς και στην επίθεση κατά των Τούρκων της Άρτας.¹⁹

Εκλέχθηκε και ονομάσθηκε χιλίαρχος, το 1822, ενώ στις 16.6.1823 έλαβε τον βαθμό του στρατηγού.²⁰ Ως στρατηγός πλέον ο ίδιος, και ο αδερφός του Κωνσταντίνος ως χιλίαρχος, μετέχουν, όντας πρόκριτοι του Στρατιωτικού, στη Συνέλευση της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος στο Αιτωλικό, το 1824.²¹

Η εξέλιξη στη στρατιωτική ιεραρχία κατά την περίοδο των άτακτων σωμάτων του Αγώνα, όταν η πλειονότητα των οπλαρχηγών κατέλαβε τους υψηλότερους στρατιωτικούς βαθμούς, ήταν προφανώς διαφορετική από την κατοπινή οργάνωση του κράτους με τον τακτικό στρατό. Ο Βλαχόπουλος έγινε υπουργός του Πολέμου το 1823 και το 1825, ενώ το 1827 ήταν γενικός επιθεωρητής του Στρατού. Μετά την άφιξη του Καποδίστρια, διορίστηκε υπουργός Στρατιωτικών. Το ίδιο Υπουργείο είχε και επί Όθωνος, από το 1841 έως το 1843. Μετά την κατάλυση της απολύτου

¹⁶ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ ²1968, τ. 1, 261-268· ΦΙΛΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 3, 344.

¹⁷ ΦΙΛΗΜΩΝ 1859-1861, τ. 3, 345.

¹⁸ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ ²1968, τ. 2, 260.

¹⁹ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ 1907, 37 κ.εξ.

²⁰ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΓΕΝΕΣΙΑΣ, τ. 1, 471· τ. 10, 128.

²¹ ΜΑΓΕΡ 1958, φ. 104, 24.12.1824.

μοναρχίας, έγινε υπουργός των Ναυτικών. Το 1850 διορίστηκε γερουσιαστής και το 1854 οργάνωσε, μαζί με τον Σπυρομήλιο, την επανάσταση της Θεσσαλίας. Επί Β΄ Δυναστείας έγινε, το 1864, υπασπιστής του Γεωργίου Α΄.²²

Ο Καποδίστριας, μετά την άφιξή του, έχοντας σκοπό να οργανώσει το κράτος με νόμους, πειθαρχία και με δέσμευση των προσωπικών, στρατιωτικών και πολιτικών επιρροών και των συμφερόντων των ομάδων και των κομμάτων, κάλεσε τους υπουργούς του να του εκθέσουν, καθένας στον τομέα του, την κατάσταση της χώρας, η οποία βρισκόταν σε πραγματική αναρχία. Από τις εκθέσεις αυτές προέκυπτε ότι οι μόνες δυνάμεις που κυβερνούσαν τη χώρα, ήταν η αυθαιρεσία και η βία. Την τραγική αυτήν εικόνα συμπλήρωσε η έκθεση του Βλαχόπουλου, ο οποίος ανέφερε ότι όλα τα φρούρια στερούνταν πολεμοφοδίων, ενώ εκείνο του Ναυπλίου κατεχόταν από στρατεύματα και αρχηγούς αδιάφορους, που δεν σέβονταν ούτε την Κυβέρνηση· επίσης, ότι η χώρα μαστιζόταν από τα πλανώμενα και πειναλέα στίφη και ότι ήταν εντελώς αδύνατο να βρεθεί ποιος ήταν ο συνολικός αριθμός των στρατιωτών, διότι ουδέποτε είχε συνταχθεί κατάλογος αυτών και ουδέποτε η Κυβέρνηση είχε καταστεί δυνατόν να πληροφορηθεί από τους οπλαρχηγούς την κατάσταση των στρατευμάτων.

Μετά ταύτα, ο Καποδίστριας, εν όψει της γιγαντιαίας προσπάθειας την οποίαν αναλάμβανε, απηύθυνε προς τον λαό την πρώτη του «προκήρυξη», η οποία άρχιζε με τη φράση: «Εάν ο Θεός μεθ' ημών, ουδείς καθ' ημών».²³

Ως έκτακτος επίτροπος Αρκαδίας ο Αλεξάκης Βλαχόπουλος, τον Μάιο του 1828, απαγόρευσε την είσοδο στην Τρίπολη των τεσσάρων αρχιερέων, οι οποίοι –απεσταλμένοι διά προσταγής του σουλτάνου από τον πατριάρχη και την Ιερά Σύνοδο– είχαν σκοπό να καθοδηγήσουν τον λαό της Ελλάδας στην υποταγή του στον σουλτάνο.²⁴

Αλλά και κατά τα μεσοδιαστήματα της κυβερνητικής του θητείας ο Βλαχόπουλος δεν εγκαταλείπει τον Αγώνα. Το 1824, με τους εμφυλίους πολέμους στην Πελοπόννησο, βρίσκεται στο Αιτωλικό και είναι ένας από τους τέσσερις στρατηγούς που εγγυήθηκαν την ασφάλεια των Ζαΐμη, Λόντου και λοιπών, σε μια προσπάθεια κατασιγήσεως του αδελφοκτόνου αυτού πολέμου, θέτοντας αυτούς υπό την επαγρύπνηση του Τσόγκα, συμπολεμιστή του Βλαχόπουλου στο Αργίριο.²⁵

Κατά τη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου, από τον Κιουταχί, εισέρχεται στο Μεσολόγγι προς ενίσχυση των πολιορκημένων, όπως και αρκετοί άλλοι οπλαρχηγοί, οπότε αρχίζουν οι εξορμήσεις κατά των πολιορκητών.

Το 1827, με την άφιξη του στρατηγού Τσωρτς και του λόρδου Κόχραν, οι οποίοι διορίστηκαν αρχιστράτηγος και στολάρχης, αντίστοιχα, κατατάχθηκε μαζί με άλ-

²² ΑΣΠΡΕΑΣ ³1962.

²³ ΑΣΠΡΕΑΣ 1924, 72.

²⁴ ΦΡΑΝΤΖΗΣ 1841, 57.

²⁵ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ ²1968, τ. 3, 179.

λους οπλαρχηγούς, μεταξύ των οποίων ο Κολοκοτρώνης, ο Αναγνωσταράς, ο Πλαπούτας και ο Νικηταράς, στο υπό του Τσωρτς συσταθέν στη Ζάκυνθο σώμα των δύο ελαφρών ταγμάτων, διαπρέποντας και σε αυτήν τη φάση της Επανάστασης.²⁶

Μετά την πτώση του Μεσολογγίου, όταν οι επισημότεροι καπεταναίοι της Στερεάς Ελλάδας προσκύνησαν, ο Αλεξάκης, οι αδελφοί του και οι εξάδελφοί του συμφώνησαν με τον Μακρή, τον Ζυγίωτη, τον Καραϊσκάκη και το μεγαλύτερο μέρος των Στερεοελλαδιτών, Ηπειρωτών, Μακεδόνων και Θεσσαλών αγωνιστών να αγωνισθούν μέχρι θανάτου και να μείνουν αμέτοχοι πάσης συνεννοήσεως «δι' ιδιαίτερα συμφέροντα» με τους ανέκαθεν αδιάλλακτους εχθρούς των Ελλήνων, τους Οθωμανούς.²⁷

Η Αντιβασιλεία, με την προσπάθεια της, το 1833, να συγκροτήσει τακτικό στρατό, διέλυσε τους ατάκτους. Ο Αλεξάκης συμβάλλοντας στην προσπάθεια αυτήν, παρά το γεγονός ότι ως οπλαρχηγός κατείχε υψηλόβαθμη θέση, όπως και πολλοί άλλοι, αποδέχθηκε, προφανώς λόγω και της εξοικειώσεώς του από την προηγούμενη θητεία του στον αγγλικό στρατό, τον διορισμό του ως ταγματάρχη ενός από τα συσταθέντα δέκα τάγματα ακροβολιστών, όπως έπραξαν και άλλοι, μεταξύ των οποίων και ο Μακρυγιάννης.²⁸

Διαπρέποντας λόγω των γνώσεων και της φρόνησής του μεταξύ των οπλαρχηγών του Έθνους, ο Αλεξάκης κατέλαβε τις υψηλότερες στρατιωτικές θέσεις του Έθνους, ο δε Κώστας και οι άλλοι φάνηκαν στις διάφορες εκστρατείες, με τον σταθερό χαρακτήρα τους, ισάξιοι των προγόνων της οικογένειάς τους και αξιέπαινοι μεταξύ των συναγωνιστών τους.²⁹

Ο Βλαχόπουλος απεβίωσε έχοντας τον βαθμό του αντιστρατήγου το έτος 1865.³⁰

Δεν έλειψαν, βέβαια, από μεταγενέστερους και κάποιες αιτιάσεις εις βάρος του, τόσο για συμμετοχή του στις βιαιοπραγίες εναντίον των Τούρκων και των Εβραίων, κατά την είσοδο στο Αγρίνιο, όσο και για ιδιοτέλεια, λόγω της φιλίας του με τον Αλ. Μαυροκορδάτο. Είναι όμως γνωστοί οι ανταγωνισμοί και οι αντιπαλότητες μεταξύ των πρωταγωνιστών της Επανάστασης.

Αυτός, με λίγα λόγια, υπήρξε ο Άνδρας, ο «διακρινόμενος πάντοτε διά τον πατριωτισμόν και την φρόνησίν του, μεταξύ των συναγωνιστών συντρόφων, οπλαρχηγών»,³¹ του οποίου το όνομα φέρει ο «ασήμαντος δρόμος» του Ποιητή, στην Πόλη μας.³²

²⁶ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ ²1968, τ. 4, 117.

²⁷ ΚΛΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 114.

²⁸ ΑΣΠΡΕΑΣ 1924, 130 σημ. 1.

²⁹ ΚΛΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 114, 115.

³⁰ ΑΣΠΡΕΑΣ ³1962.

³¹ ΚΛΑΣΟΜΟΥΛΗΣ 1939-1940, 114.

³² Το μήκος του δρόμου περιορίστηκε, τα προηγούμενα χρόνια, για να γίνει ακόμα πιο «ασήμαντος», σε επιβεβαίωση του Ποιητή.

Αρχεία

ΕΘΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Αρχείο Αγωνιστών, φάκελος Αλεξάκη Βλαχοπούλου

Πηγές – Βιβλιογραφία

- ΑΜΠΟΥ Εντμόντ, 2017, *Η Ελλάδα του Όθωνα*, μτφρ. Αριστέα Κομνηνέλλη, Αθήνα
- ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ, 1971-2012, έκδοση της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, τ. 1-25, Αθήνα
- ΑΣΠΡΕΑΣ Γεώργιος, ²1924, *Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος (1821-1921)*, τ. 1, Αθήνα
- ΑΣΠΡΕΑΣ Γεώργιος, ³1962, Βλαχόπουλος Αλέξιος, *Σύγχρονος Εγκυκλοπαίδεια Ελευθερουδάκη*, τ. 3, 332
- ΒΟΥΡΛΙΩΤΗΣ Μανόλης & ΠΕΤΡΩΝΩΤΗΣ Αργύρης Π. Π., 2010, Απογραφικός κατάλογος επαρχίας Αγίου Πέτρου Κυνουρίας 1828, *Χρονικά των Τσακόνων, Πρακτικά ΣΤ΄ Τσακόνικου Συνεδρίου, Λεωνίδιον 25-26 Σεπτεμβρίου 2009*, τ. 21 (2/2), Αθήνα, 94-171
- ΓΚΙΟΛΙΑΣ Μάρκος, 1999, *Ιστορία της Ευρυτανίας στους Νεωτέρους Χρόνους*, Αθήνα
- ΚΑΣΟΜΟΥΛΗΣ Νικόλαος, 1939-1940, *Ενθυμήματα στρατιωτικά της Επανάστασης των Ελλήνων 1821-1833*, εισαγωγή και σημειώσεις υπό Γιάννη Βλαχογιάννη, τ. 1, Αθήνα
- ΜΑΓΕΡ Ιωάννης Ιάκωβος, 1958, *Ελληνικά Χρονικά*, τ. 1, επανέκδ. Χ. Σπανός – Ν. Νίκας, Αθήνα
- ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ Ιωάννης, 1907, *Απομνημονεύματα*, τ. 2, Αθήνα
- ΜΙΧΟΣ Αρτέμιος, 1883, *Απομνημονεύματα της Δεύτερης Πολιορκίας του Μεσολογγίου*, Αθήνα
- ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ Σπυρίδων, ²1968, *Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης*, τ. 1-4, εκδ. Χρ. Γιοβάνη, Αθήνα
- ΦΙΛΗΜΩΝ Ιωάννης, 1859-1861, *Δοκίμιον ιστορικών περί της Ελληνικής Επανάστασης*, τ. 1-4, Αθήνα
- ΦΡΑΝΤΖΗΣ Αμβρόσιος, 1841, *Επιτομή της Ιστορίας της Αναγεννηθείσης Ελλάδος*, τ. 3, Αθήνα

Η Σουλιώτισσα Δέσπω Μπότση έτοιμη να ανατινάξει τον πύργο του Δημουλά στα Ριζά. Οξυγραφία του Vincenzo Gajassi, 1833. (Αρχείο Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις, IAN 0157)

Η θυσία των Σουλιωτισσών στο Ζάλογγο. Οξυγραφία του Vincenzo Gajassi, 1833. (Αρχείο Ιδρύματος Ακτία Νικόπολις, IAN 0764)